

NEMATERIJALNA KULTURNA BAŠTINA KROZ RADIONICE
TEHNIČKE KULTURE

OŠ „Emilija Ostojić“ POŽEGA, SRBIJA

Nematerijalno kulturno nasleđe

- **Nematerijalno kulturno nasleđe**, po definiciji UNESK-a, predstavlja praksu, prezentaciju, izražavanje, kao i udružena znanja i neophodne veštine, koje zajednice, grupe i u nekim slučajevima pojedinci, prepoznaju kao deo svog kulturnog nasleđa.
- Svaka zemlja ima listu nematerijalnog kulturnog nasleđa.
- Kroz radionice tehničke kulture učenici mogu prepoznati vrednost kulturnog nasleđa.

Nematerijalno
kulturno
nasleđe (SR)
kroz predmet –
tehnička
kultura (TiT) i
preduzetništvo

- **Čilimarstvo, obrada nakita od srebra, klesarski zanat** (tradicionalni način obrade kamena), **zlakuska lončarija** (ručna izrada keramičkih posuda), **obrada gline, frulaška praksa** (izrada frula), **sviranje na kavalu** (izrada dugačke poluprečne svirale), **izrada drvenih čutura, kazandžijski zanat** (izrada sudova i predmeta od bakra), **opančarski zanat** (obrada kože, izrada jednostavne kožne obuće), **pletenje vunениh čarapa** (pletenje vune), **mećanske ploče** (znanja i veštine koje se odnose na prepoznavanje, eksploataciju i oblikovanje kamenih krovnih prekrivki), **sarački i ćurčijski zanat** (skup znanja i veština, prerada i obrada kože i izrada predmeta od krzna i kože), **uskršnji običaji** (izrada jaja od različitih materijala, bojenje i ukrašavanje), izrada preslica i razboja, tronoški i sinija, izrada liciderskog srca...

Nematerijalno kulturno nasleđe (HR) kroz predmet – tehnička kultura

- Umeće izrade drvenih tradicionalnih dečijih igračaka sa područja Hrvatskog Zagorja, čipkarstvo, medičarski obrt (licidersko srce), izrada sopila, gajdi, flauta, tambura, umeće suhozidne gradnje (izrada kamenih kuća)...

OŠ „Emilija Ostojić“, IO
Rođe
Čuvanje tradicije kroz
manifestaciju

**Tradicionalno prelo
(manifestacija naše
škole, koja neguje
tradiciju i kulturu).**

Učenici su na na času
tehničke kulture
izradili ram na kojem
su tkali ćilime -
realizacija
Tradicionalnog prela.

OŠ „Emilija
Ostojić“

Čuvanje
tradicije kroz
manifestaciju
**Tradicionalno
prelo**

Tkačka radionica u Tehničkoj kulturi odnosno TiT

- U okviru tkačke radionice uz stručnu podršku, učenici, kroz tkanje na ramu, usvajaju osnovna teorijska znanja, ovladavaju radnim operacijama i veštinama tkanja i učestvuju u izradi tkačkih proizvoda. Nastavna jedinica - Vrste materijala i njihova prerada (drvo, papir, tekstil, skaj, koža...) - Vrazred

Grnčarska radionica u Tehničkoj kulturi odnosno TiT

- Učesnici grnčarske radionice uz stručnu podršku učestvuju u različitim fazama izrade proizvoda od gline kroz sledeće oblasti rada: modeliranje rukama, izrada predmeta od gline upotrebom kalupa, izrada predmeta od gline, glaziranje i pečenje proizvoda.
- Nastavna jedinica - Građevinski materijali
- Prirodni (kamen, drvo, zemlja, pesak, slama...)
- Veštački (kreč, gips, opeka, cement, čelik, crep ...)
- Proizvodi
- magneti, posude, šolje, sat, slike, suveniri tradicionalne posude, ukrasni predmeti, kuće ...

Zlakaška lončarija, obrada gline

Naši učenici u
grnčariji
Zlakusa

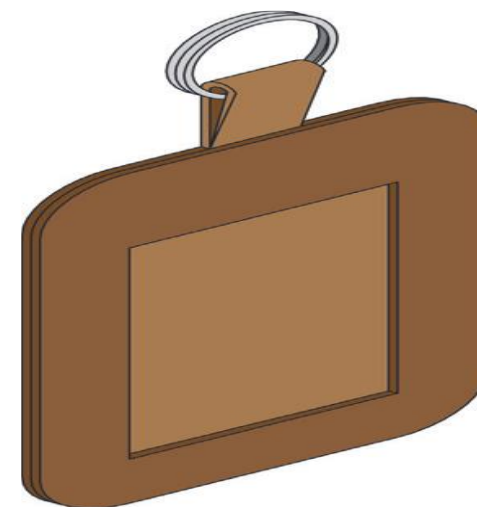
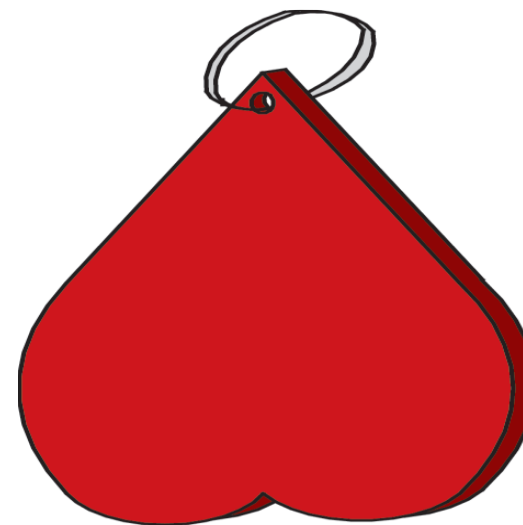
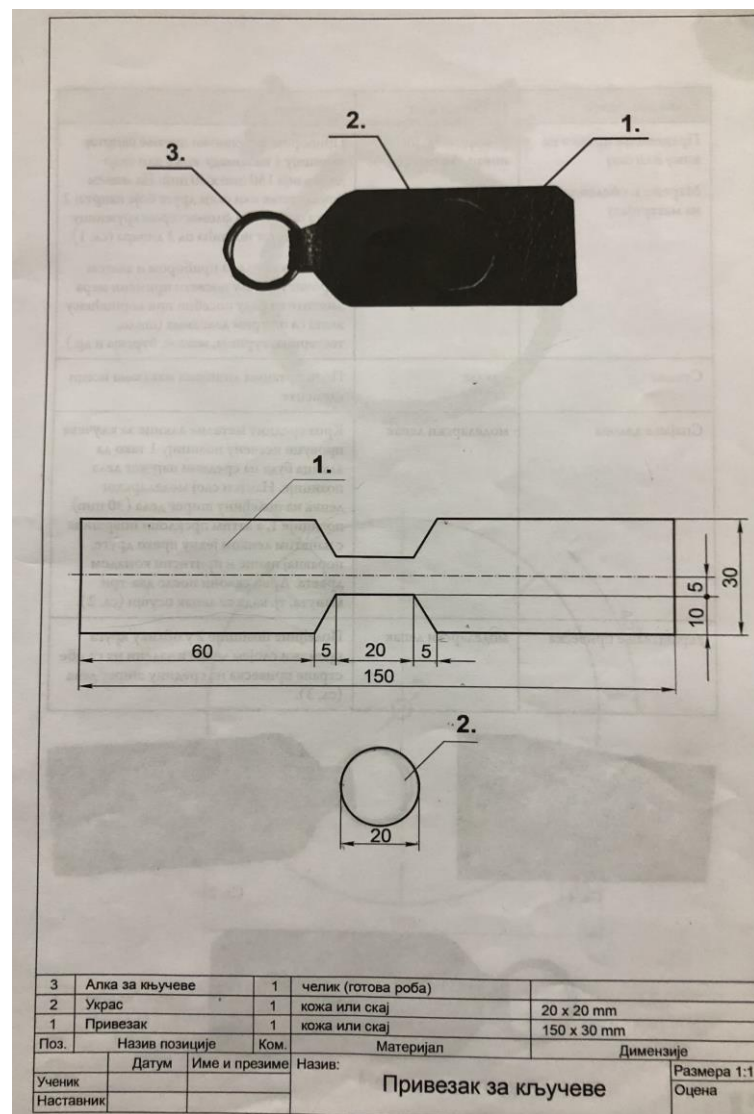
Izrada preslice

Tronoška, sinija i vodenični točak

Izrada priveska od kože i narukvice

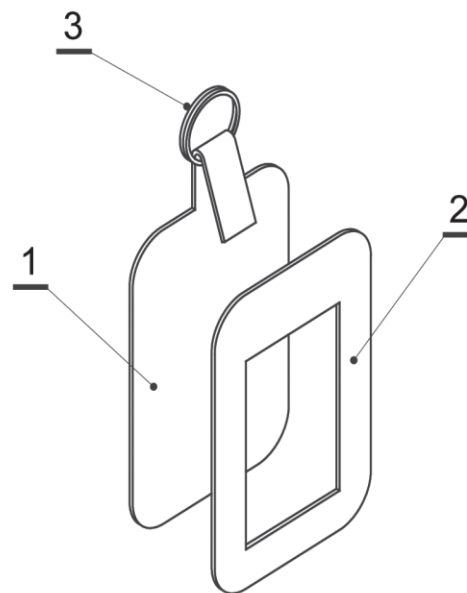
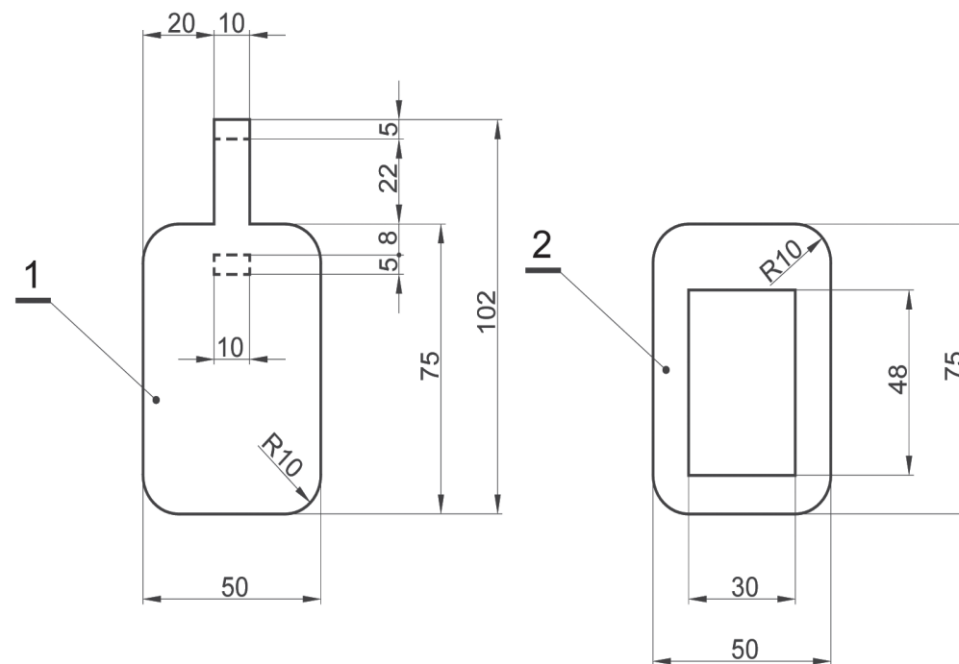
Potreban materijal: skaj, karton, alkica i lepak

Potreban pribor: olovka, gumica, lenjir, dva trougla i šestar

Potreban alat: makaze i skalpel

Plan radnih operacija:

Pomoću pribora za crtanje prenesite mere sa tehničkog crteža na materijal. Proverite sve mere još jednom, a zatim makazama ili skalpelom isecite materijal po ucrtanim konturama. Budite kreativni i osmislite ukras za svoj privezak za ključeve. Motive možete naslikati ili možete iskoristiti gotove, koje ste pronašli na internetu. Na kraju provucite alkicu na određeno mesto i zalepite ukras koji ste napravili.

3	HALKA	1	ŽICA – GOTOV DIO
2	DODATAK	1	KOŽA/SKAJ
1	OSNOVA	1	KOŽA/SKAJ
POZ	NAZIV DETALJA		KOM. MATERIJAL

Razmera 1:2

OBLIKOVANJE MODELA OD DRVETA

MODEL DVOKOLICA

Izaberite jedan od ponuđenih predloga ili na osnovu njih samostalno osmislite drugačiji predlog. Za prvi ponuđeni predlog dat je i tehnički crtež. Uradite projekat prateći put od početne ideje do realizacije.

Preporuka je da tokom izrade modela dvokolice saradujete sa grupom i poštujuete mišljenja drugih članova grupe. Ako poželite napraviti još neki model dvokolica, primere potražite na internetu ili ih nacrtajte i napravite.

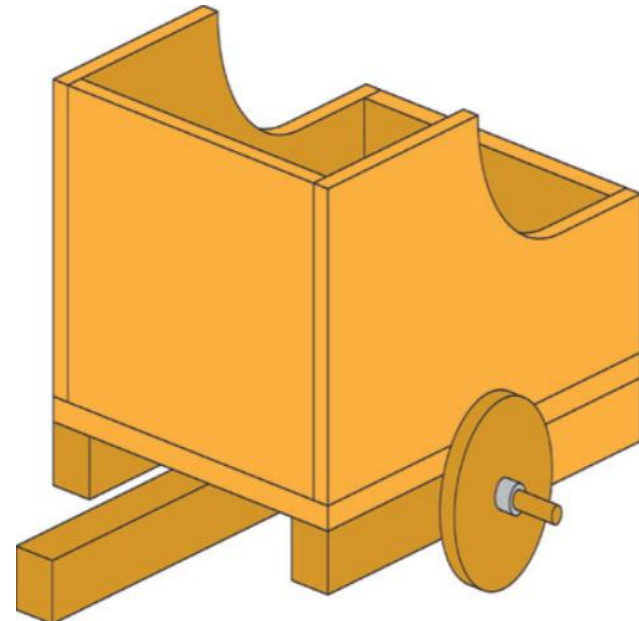
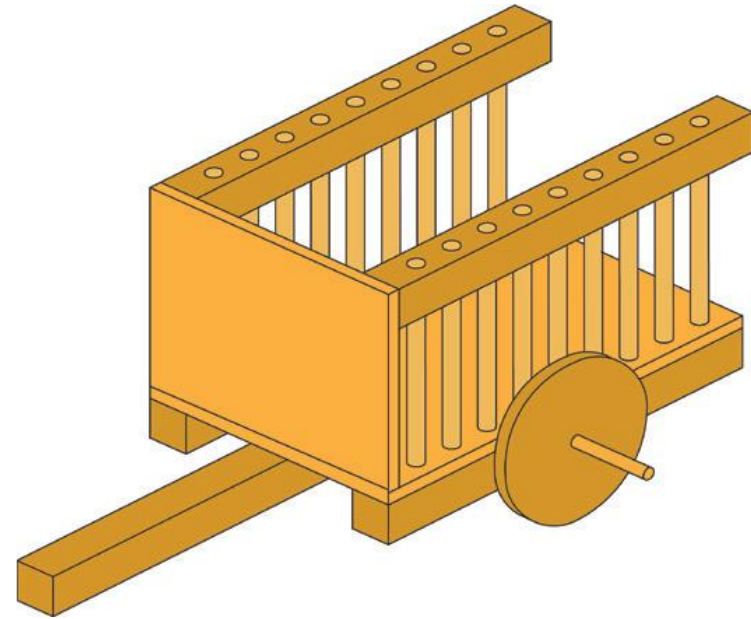
Potreban materijal: šperploča, ražnjić drvce, točkovi, letvice i lepak.

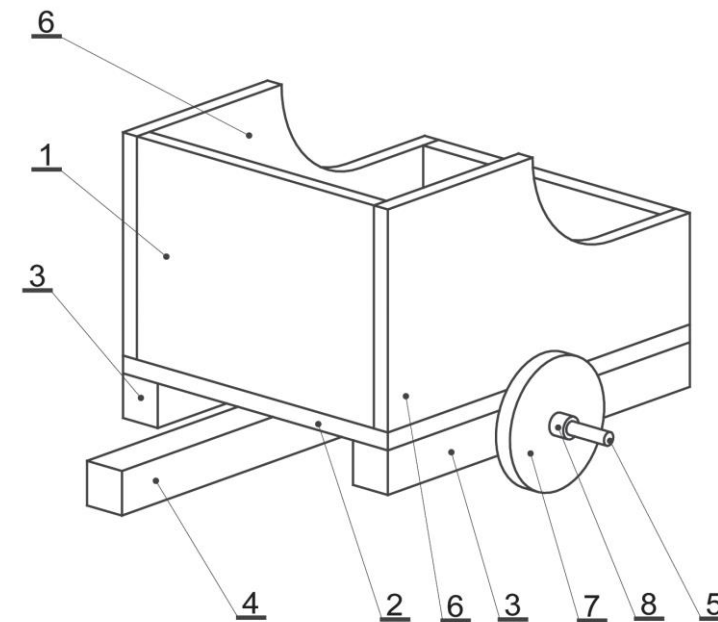
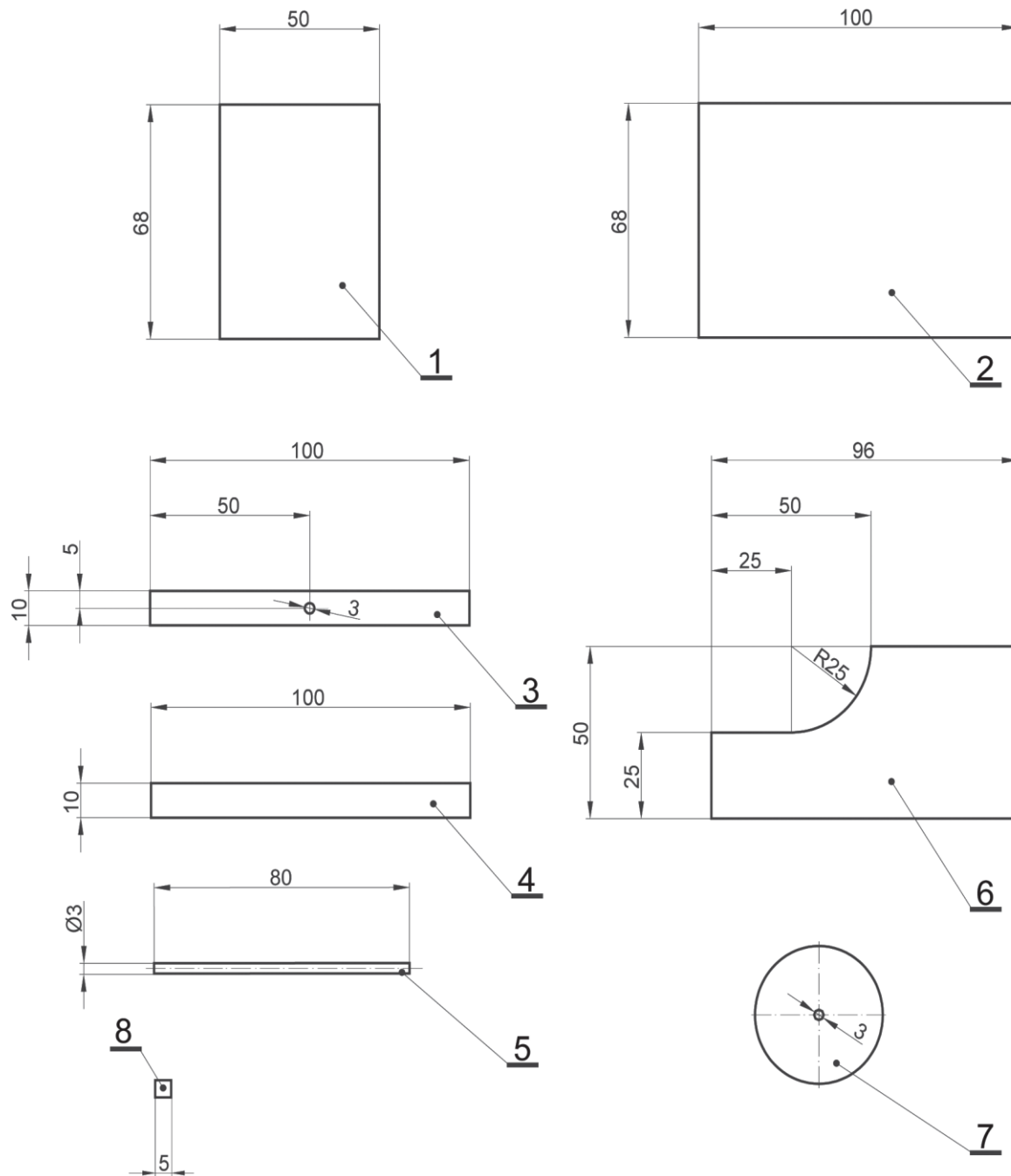
Potreban pribor: olovka, gumica, lenjr, dva trougla i šestar.

Potreban alat: rezbarski luk sa testericom, turpija za drvo ili brusni papir, ručna bušilica i lepak.

Plan radnih operacija: Pomoću pribora za crtanje prenesite mere sa tehničkog crteža na materijal. Proverite sve mere još jednom, a zatim rezbarskim lukom sa testericom isecite materijal po ucrtanim konturama. Obradite ivice turpijom za drvo ili brusnim papirom. Uz prisustvo nastavnika, pomoću bušilice izbušite rupe na točkovima. Materijal spojite lepkom i to tako što ćete pratiti na tehničkom crtežu gde se koja pozicija spaja. Model ukasite po sopstvenoj ideji. Na primer, ukasite je nekom ukrasnom tkaninom ili obojite. Ideje za ukrašavanje možete potražiti na internetu.

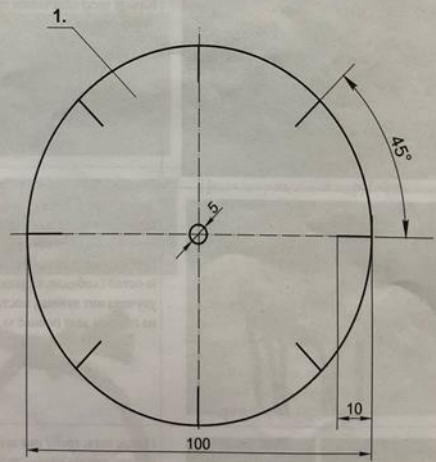
Predlog za realizaciju projektnog zadatka: Raspitajte se kod nastavnika istorije kada se počela upotrebljavati dvokolica, kao prevozno sredstvo. Na osnovu toga i na osnovu ranije naučenog iz lekcije *Uloga, značaj i istorijski razvoj saobraćaja*, napišite kratak sastav i predstavite svoj model dvokolice. Ukoliko želite, model dvokolice možete predstaviti i izradom PowerPoint prezentacije, o čemu ste učili na časovima informatike i računarstva.

POZ	NAZIV DETALJA	KOM.	MATERIJAL
8	OSIGURAČ OSOVINE	2	PLASTIČNO CRIJEVO $\varnothing 5/\varnothing 3$ mm
7	TOČAK	2	DRVO $\varnothing 40$ mm
6	BOČNA STRANA	2	ŠPERPLOČA 4mm
5	OSOVINA	2	DRVENI ŠTAPIĆ $\varnothing 30$ mm
4	RUĐA	1	LETVICA 10 x 10 mm
3	DRŽAČ OSOVINE	2	LETVICA 10 x 10 mm
2	DNO	1	ŠPERPLOČA 4mm
1	PREDNJI DIO	1	ŠPERPLOČA 4mm

RAZMERA 1:2

2.	нити за плетење	7	вуница	750 mm
1.	основа за плетење	1	картон	100 x 100 x 1 mm
Поз.	Назив позиције	Ком.	Материјал	Димензије
Ученик	Датум	Име и презиме	Назив:	Размера 1:1
Наставник			Наруквица пријатељства	Оцена

Радне операције (фотографије)	Опис рада
	<p>Основу за плетење изради од картона према техничком цртежу с претходне стране.</p> <p>Савет: присети се из математике на који се начин користи шестар за дељење угла на два једнака дела.</p> <p>Након тога, на средини основе за плетење направи отвор пречника 5 mm. За то ће ти послужити заострена графитна оловка.</p>
	<p>Када је основа направљена, исеци 7 нити вунице (разних боја, дужине нити 750 mm) и увежи их у чвор тако да чвор буде удаљен приближно 1 cm од крајева нити.</p>
	<p>Када је чвор направљен, провучи га кроз отвор основе за плетење.</p>
	<p>Затим с друге стране основе за плетење нити вунице редом увлачи у усек у картону. Када то урадиш, твоја основа треба да изгледа као на слици. Усек који је остао слободан, тј. усек у који није увучена нит вунице, постави тако да буде на горњем делу основе за плетење.</p>
	<p>Након тога, трећу нит вунице, из усека с десне стране премести у горњи слободан усек.</p>

	<p>Када преместиш нит вунице у горњи усек, основу за плетење окрени тако да усек из којег је извађена нит вунице опет буде с горње стране основе.</p>
	<p>Описани поступак понављај и полако извлачи уплетене нити вунице с доње стране основе за плетење. Резултат понављања овог поступка приказан је на слици. Твоја наруквица пријатељства полако „расте“.</p> <p>Описани поступак понављај све док дужина уплетених нити вунице не достигне дужину која одговара обиму руке твог пријатеља коме је наруквица намењена.</p>
	<p>Након тога наруквица се скида са основе за плетење и на њеном другом крају везују се два чвора.</p>
	<p>Један чвор налази се на рубу уплетених нити вунице, а други је на удаљености која је незнатно већа од величине првог и другог чвора.</p>
	<p>Твоја наруквица пријатељства је завршена. Како се наруквица поставља на руку? Крај наруквице на којем се налази један (први) чвор, провлачи се између два чвора с другог краја наруквице.</p>

Stara srpska
gradska kuća –
Jokanovića
kuća (Užice,
19. vek)

MAKETA JOKANOVIĆA KUĆE
OŠ „EMILIJA OSTOJIĆ“ TEHNIČKA KULTURA

Nedaleko od našeg grada nalazi se seosko naselje Tršić u kome je rođen reformator srpskog jezika Vuk Stefanović Karadžić.

U njegovom rodnom selu postoji spomen-kuća i čitav kompleks etno objekata koji čuvaju tradiciju i kulturno nasleđe - Dinarska kuća iz 19. veka.

Naša maketa ima autentičan izgled rodne Vukove kuće:

Kuće u Vinči građene su potpuno ekološki i bile su površine od 20 do 80 m². Prvo se postavljao drveni skelet, zatim je kolje bilo opleteno prućem, pa se na tu drvenu mrežu lepio „malter“ pravljen od lesnog blata i pleve. Pod su činile drvene grede preko kojih je išao miks blata i pleve, čijim glačanjem se dobijao gladak patos. Odozgo kuću zatvara dvovodni slamnati krov. Kuće u Vinči su pravljene u nizovima i bile su okrenute ka severoistoku zbog vetrova. Činjenica da su kuće postavljene u nizovima, na odstojanju od 1,5m, bez dvorišta ukazuje na to da su i u neolitu postojala gradska naselja. Maketa prikazuje drveni skelet opleten prućem, objekat je pokriven slamnatim krovom.

Naša maketa predstavlja kuću koja se gradila u Vinči (vinčanska kultura je zauzimala širi deo Balkana) u periodu 4400 – 3200 god. pre n.e.

Vinčansko pismo potiče iz perioda 4400–3200 god. pre nove ere. To je prapismo, jer prethodi poznatim pismima. Najbogatija riznica saznanja dobijena je sa neolitskog lokaliteta Vinča u blizini Beograda. Vinčansko pismo je imalo azbuku od 26 slova, pored tih slova, koja su imala svoju glasovnu vrednost, postojale su još i ligature.

Izrada modela strog
nameštaja od kartona
(papirno modelarstvo)

Izrada uskršnjih jaja

Korelacija – likovna kultura, narodna tradicija, istorija, književnost i jezik, muzička kultura

- Izrada predmeta koji pripadaju nematerijalnoj kulturnoj baštini, kroz radionice tehničke kulture, podrazumeva i korelaciju sa drugim predmetima.
- Učenici se upoznaju sa narodnom tradicijom kroz kulturnu istoriju i književnost (narodna književnost i jezik - narodne lirske pesme o radu ili posleničke pesme - o prelu, mobama, različitim vrstama poslova, običajne pesme; zapisi Vuka Stefanovića Karadžića u delu Život i običaji naroda srpskog (pesme i običaji iz Slavonije, Srema, Dalmacije, BiH, Srbije, Crne Gore); muzička kultura dočarava način na koji su se obavljali različiti poslovi – kroz muziku i igru koje prate ritam rada; likovna kultura im omogućava da slikovito dočaraju sadržaje kroz slikarske radove i ukrase ručno izrađene predmete.

Hvala na pažnji!

Prezentaciju
pripremile:

Mirjana Vasiljević,
prof. tehnike i
tehnologije
i Marina Petrović,
profesorica srpskog
jezika i književnosti.

- **Ideja za neke buduće aktivnosti regionalne saradnje:**
- Realizovati radionice tehničke kulture posvećene nematerijalnoj kulturnoj baštini u R.Srbiji i R.Hrvatskoj
- Realizovati radionice TK - Čuvamo nematerijalnu kulturnu baštinu kroz tehničku kulturu
- Izraditi predmete, makete, modele... a koji se nalaze na listi nematerijalnog kulturnog nasleđa, svako za svoju zemlju
- Organizovati zajedničku izložbu radova nastalih na radionicama (zoom sastanak ili uživo)
- Predstavljanje, upoznavanje i prezentovanje radova
- Pohvala svih učesnika radionica, nagraditi najbolje radove
- Evaluacija projekta